

F O A I E

центръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 27.

Luni, 5. Julie.

1843.

DESCRE BENINŢRI, ШИ ЛНВЕНИНЪРІ.

De Dr. Vasile.

Plus est, hominem extinguere
veneno, quam gladio.

Ничі о пѣтере стрігътоаре поате прі-
межді маі мѣлт віада отѣлзі, декѣт ве-
пѣрѣл, кѣчї фїнд ачеста прїн тоате треї
лпѣрѣдїї а патрѣї лпѣрѣдїт, се адѣче,
саѣ се вѣраце лп трѣпѣл пострѣ прїн маі
мѣлте дрѣмѣрї, адекъ: прїн пѣрї ка мї-
росѣ; прїн пѣлѣмї ка авѣрї шї газѣрї;
прїн гѣрѣ лп формѣ шїкѣрѣтоаре ка ве-
тѣрї, шї лп формѣ вѣртоасѣ, ка мѣлѣкѣрї,
леакѣрї etc. се соарѣе прїн пеле, шї ст
вѣраце прїн рана, прїн згаїве ш. а. —
Артїстїї шї мецѣрїї прїн депрїндѣреа кѣ
сѣвѣстанѣе венїпате сѣлѣт мѣлт сѣпѣшї лп-
венїпѣрїлор. Лптрѣвїндѣреа венїпѣрїлор
лп треава економїеї аѣ адѣс де мѣлте орї
прїмеждїї де тоарте. Прїн мѣлѣкѣтѣра
вїетѣлїлор венїпате, маі вѣртос лп цїнѣ-
тѣрї кѣлѣроасе, се фактѣлїї оатенї пра-
да морѣїї. Мѣлѣкѣрїлє шї вѣтѣрїлє, каре
пѣтрѣ цїнереа вїеѣїї ле лптрѣвїндѣтѣм,
сѣлѣт адесе орї де сїне венїпате, саѣ прїн
пѣшїндѣ, саѣ дїн рѣвтате кѣ венїп аме-
стекате. Васеле, лп каре гѣтїм, шї цїнем
мѣлѣкѣрїлє шї вѣтѣрїлє, пѣ араре орї

лпѣрѣдѣск ачестора патрѣа са венїпате.
Косметїкалеле, каре ле лптрѣвїндѣреа фе-
теме ашї петезі кредѣрїлє дїн фадѣ, шї
а се фаче маї фрѣмоасе, сѣлѣт маї тоате
венїпате. Шѣкѣрїїлє, шї мѣлте дїн зах-
рїкалє (кофетѣрїї), каре се даѣ копїлор,
сѣлѣт вѣпсїте кѣ сѣвѣстанѣе венїпате ш. а.
ш. а. Апої кѣт де тшор есте мѣлѣїї дїе-
волїї а прѣпѣдїї прїн венїпѣрї пре ачеїа,
пре карїї лї тѣраце, саѣ де каре лї есте
фрїкѣ, саѣ вреа сѣшї рѣсѣвѣне, вом ведеа
маї жос.

Лптрѣо време ераѣ лпвенїпѣрїлє шї
гѣтїреа венїпѣрїлор чел де кѣпѣтенїе лѣ-
крѣ а кѣрѣзанїлор; шї їсторїа пѣ аратѣ,
кѣтѣкѣ ачестата таре фѣрѣ де лѣце пѣмаї
де атѣнѣа аѣ маї лпчетат, декѣлѣд прїн-
цїпїї, стѣпѣлїторїї аѣ лпчепѣт а кѣлоасѣе
дрептѣрїлє патрѣїї оменїїї, шї декѣлѣд
попѣареле прїн шїїндѣ, шї кѣлѣтївареа пѣ-
равѣрїлор саѣ тѣс дїн ачеа адѣлѣкѣ сѣл-
вѣтѣчїїлє, каре лї фѣчѣа кѣ пахарѣл де
венїп лп мѣлѣ а стѣнѣе пре ачеїї стѣ-
пѣлїторїї, карїї ераѣ дестѣл де пѣпорочїїї
а пѣ обѣлѣдїї цара дѣпѣ воїа нїї пѣлѣчѣреа
лор, гѣлѣлїндѣ кѣ ачѣеа, чѣа маї сѣлѣпѣтѣ
даторїндѣ ар лпплїнї кѣтрѣ стат, шї кѣ-
трѣ патрїа са. Пѣхарѣл кѣ венїп ера чел
дїпѣлїїс мїжлор (ба лп цѣрїї маї пѣцїн кѣл-

тивате есте ши астьзі) de а се кърџи de стѣпѣнаторіи съі чеі неплѣкѣді. Ашижде-реа веніѣл ера чеа дінтѣі педепсѣ пентрѣ ачеіа, каріі ераѣ непорочіді а деплѣ-чеа стѣпѣнаторілор съі. — Шѣпѣ кѣнд Рота рѣтѣсесе пе лѣнгѣ пѣравѣрме са-ле челе сімпле, фоарте пѣдін се авзіа а-коло de отрѣврі, іарѣ дѣпѣче прін маі de апроапе кѣпошцінѣ кѣ стрікаціі лор веніі веніѣрѣ дн маі стріпсѣ корелацие кѣ аче-штіа, фѣрѣ кѣ тѣлте алте рѣтѣдї, ши а-честеа фѣрѣ de леці de дѣпшіі пріміте, прехѣт пе доведеск леціме de 12 тавле, каре дѣпѣ 304 ані дела тѣзіреа Ромеі фѣ-рѣ date. Чева дѣпѣ 20 de ані маі тѣрзіс съѣт консѣліі Валеріѣс Флакѣс, ши М. Клаѣдіѣс Марчелѣс се днтокмі дн Ро-та пе аскѣнс о соціетате de тѣіері de фѣрѣте, каре се депріндеаѣ кѣ прегѣтіреа ши днпѣрѣдіреа веніѣрлор, кѣ каре фѣчеаѣ челе маі кѣрѣчене ши аскѣнсе оторѣрі. Дѣпѣче ачестеа спѣркате тѣіері оторѣрѣ прін діеволескѣл съѣ продѣкт о тѣлѣіме de оамені дін тоатѣ пласа, ши днпрѣціа-рѣ о неспѣсѣ фрікѣ прін тоатѣ четатеа, ле іздѣдѣ о склавѣ, кареа шіеа таіпеле діе-воленцеі ачеі соціетѣдї. Врѣнд днсѣ дн-дрѣчїтеле ачелеа тѣіері а скѣпа de дреа-пта педепсѣ, се десвіновѣдеаѣ, кѣткѣ дѣпселе ар прегѣтілеакѣрі (дофторіі) іар пѣ веніѣрі, ши леар днпѣрѣді волнавілор. Дрепт ачееа 20 дін еле фѣрѣ сіліте а веа днсѣші дін препарателе саде, ка съ кѣпоа-скѣ жѣдекѣторіі ефектѣл лор, ши дѣпѣче тоате отрѣвіндѣсе тѣіерѣ, се маі прінсе-рѣ днѣѣ 170 de фем-і, каре ераѣ тѣпѣ de ажѣторіѣ челор 20, ши аша тоате лѣа-рѣ дрепта ши кѣвеніта са педепсѣ. — Дѣпѣ 200 de ані днченѣ репѣѣліка Ромеі іарѣші а се днгріжа пентрѣ лѣдіреа дн-веніѣрлор прін тѣпні оменедї ши аша Лѣдіѣс Корнеліѣс Сіла de те о леце (правілѣ) (L. Cornelia de Beneficiis) дн каре пентрѣ ачеіа, каріі прегѣтеск, ши дн-пѣрѣсск веніѣрї, тот ачееа педепсѣ, ка ши пентрѣ алді тѣігѣторі се днтемеіе. Аі-чеа са днкее ши пентрѣ ачеіа педепса, каріі фѣрѣ съ вреа а отрѣві, ар да тѣіе-рлор греоане леакѣрі de а лѣпѣда родѣл. — Кѣлтивареа оаменілор, ши маі темеі-ніка кѣпріндеде de чеа че есте реліціа, ши даторінда патѣралѣ аѣ днченѣт дорѣ а спѣріа ши пе ачееаста фѣрѣ de леце дін лѣтеа таре, днсѣ пѣ а о стерпні de тот. Кѣчі о маі деапроапе черчетаре пе ара-тѣ, ла че кѣлте de свѣтілатате аѣ ажѣнс тѣіестріа de а прегѣті ши а днпѣрѣді ве-ніѣрїме. Aqua Tofana; Acquetta di Na-ролі дн Італіа; Eau Mirable de Brinvilliers дн Франда, de каре маі жос, пе доведеск ачестеа дестѣл, ши vedem, кѣ днчетѣдіме челе тарі, тнде фѣріоселе патімі маі віне декѣт орї тнде, саѣ днкѣіват, ши дн зіоа de астьзі се шѣрг тѣлді дн аскѣнс прін веніѣрї дѣпѣ лѣме! —

Фіінд дарѣ кѣ дела веніѣрї атѣтеа, ши аша de греде прімеждїі віеціі поастрѣ се адѣк, ши фіінд-кѣ дн днвеніѣрї, тнде днѣѣ чева пѣдежде лѣчеште de а тѣптѣі ѣаца, тоатѣ тѣптѣінца дела гравнікѣл а-жѣторіѣ атѣрпѣ, de фолос, ва ши de ліпсѣ а фі ам кѣцетат, а арѣта аічеа че есте ве-ніѣл; кѣт лѣкрѣ дн тѣпѣл віѣ; de кѣте фелѣрї сѣнт веніѣрїме; каре сімптоте продѣк, ши кѣт пѣтем скѣпа de прімеж-діа лор.

Веніѣл, саѣ отрава се пѣтеск а-челеа съѣстанде (тѣпѣрї), каре ши дн маі

мікъ кѣтме лѣте, стінг віада ші стрікѣ органистѣл. — Да аічеа се vede, кѣткѣ definiția, (хотърѣреа) venișлѣі есте пѣ-маі релативѣ, пічі кѣ се афлѣ veniș а в-со-лѣт, адекѣ de ачела, каре ар стріка тот-деаѣна, ші орі че трѣпѣ віѣ. Кѣчі 1. дн-тре veniș ші леакѣ пѣ есте марѣне стрі-сѣ; фіндкѣ ші чел маі крѣпченѣ veniș поате фі дн тѣна докторѣлѣ іскѣсітѣ між-лок віндекѣторіѣ ші пріічіосѣ. 2. Нѣ аѣ тоді оамені асемеѣа аплекаре спре ve-ниѣ, адекѣ venișлѣ пѣ проѣче орі дн че омѣ тот ѣн феліѣ de сінтоте; кѣчі vedem вѣткѣ зпії оамені містѣск дозе ші маі тарі а свѣстанѣелор venișате фѣрѣ стрі-каре (Тѣрчіі opіsm), кѣнд алдіі де челе маі мічі дозе се днvenișеск. Bezі віне, кѣ ші dedareа аічеа тѣлт фаче. 3. Ре-лаѣіа свѣстанѣелор venișате дн органистѣл віѣ, есте деосевітѣ, адекѣ алтфеліѣ лѣкрѣ venișлѣ дн трѣпѣл омѣлѣ, алтфеліѣ дн трѣпѣл алтор віетѣді. П. е. migdalele дѣлчі сѣлт омѣлѣ пріічіосе, іарѣ кѣнілор ші вѣпелор veniș; піперѣл омоарѣ порчіі; пѣтріпжелѣ папагаі; захарѣл дн маі таре дозе омоаре голѣмѣі, раѣеле, ші вроа-щеле. Капреле ші рѣндзнічеле тѣпѣкѣ арніка, каре пентрѣ ом есте отревітоаре; оіле тѣпѣкѣ фѣрѣ стрікаре вѣкѣта; кѣніі тѣсѣлѣрідѣ; каіі ші лѣпії піатра шорече-лѣлѣ (arsenікѣ), каре пе омѣ днvenișеазѣ.

Се днпартѣ venișріле прівінд ла пѣтереа лор лѣкрѣтоаре 1. дн venișрі ро-зѣтоаре, саѣ арзѣтоаре, 2. дн іѣдї, 3. дн стріпгѣтоаре, саѣ ѣскѣтоаре, 4. дн амеѣітоаре, 5. дн амеѣітоаре іѣдї, ші 6. дн пѣтрежѣноасе. — Прі-вінд днсѣ ла оріѣіа лор, се днпартѣ дн анімале, веѣетавіле, ші мінерале.

Лѣкрареа (actio) venișрілор дн ор-ганістѣл віѣ, есте dīnamікѣ; пічі се а-флѣ venișрі механіче. Ачестеа dīnamікѣ а venișрілор лѣкраре есте дн ачеа рела-ѣіе кѣтрѣ проѣсѣл віталѣ, ші кѣтрѣ свѣ-стратѣл лѣі (трѣпѣл) днкѣт, акѣт апѣкѣ о парте, саѣ ѣн органѣ, акѣт алѣл маі таре ші маі паінте, фѣрѣ а рѣтѣѣеа стрісѣ пе лѣпгѣ органеле днтѣіѣ асѣпріте, кѣчі сорвіндѣсе одатѣ venișлѣ пріп віпеле сор-ѣтоаре дн тот трѣпѣл, адѣче челе маі греле ші лѣдїте сінтоте.

Сінтотеле, каре се паск дѣпѣ дн-трареа venișлѣі дн трѣпѣл віѣ, сѣлт зр-тѣоареле: дзрері тѣіетоаре дн stomach, ші таре греаѣѣ, vomаре, зрдінаре, дн-флареа вѣзелор, а палатѣлѣі (черѣзгзреі) а лімбеі, а днпѣтѣлѣі stomachлѣі кѣ о арде-ре, амеѣеалѣ; пердереа пѣтерілор, сомпѣ-рошіе, мѣтареа ворвеі, кѣрѣереа сѣдорілор тѣлте, сете нестѣпѣсѣ, лзареа тѣпелор, ші пічіоарелор (paralісіс) сѣрїреа тіпѣ-лор (а віпелор), батереа іпїмеі, свгїѣл, копвѣлзіі ш, а., лѣпѣдареа свѣстанѣелор етероѣене пріп вѣрсатѣ, адекѣ: сепѣпѣ de планте, саѣ планте местекате, вѣреѣі, прафѣрі, сѣрѣрі, хапѣрі ш. а. — Ачестеа сѣлт сінтотеле ѣенерале, ші сѣлт дн фіѣѣекаре отрѣвітѣ маі тѣлте, саѣ маі пѣ-ѣіне, крескѣнд трептат, днсѣ фіндкѣ аче-стеа сінтоте ші фѣрѣ лзареа venișлѣі се пот паѣе дн трѣп, се vede кѣ пѣ сѣлт дестѣл de сігзре, днсѣ тот ші дакѣ дн ом алтфеліѣ сѣпѣтос, фѣрѣ пічі о пріічїѣ маі апроапе с'ар паѣе ачестеа сінтоте маі вѣртос дѣпѣ тѣпкѣрї саѣ вѣтѣрї, саѣ дѣпѣ лзареа леакѣрілор, атѣпчеа пѣ есте дндоіалѣ, кѣткѣ сѣлт сінтоте de днve-нишаре.

Финдикъ прехтм възврѣт маї сѣо дн
времѣе челе веки днвеніѣрѣме пріп тѣни
спѣркате ерѣѣ фоарте лѣцѣте, іар дн пѣр-
дѣме челе маї кѣлѣроасе а пѣтѣнтѣлѣ
днвеніѣрѣме пріп жѣгѣні отревѣте се дн-
тѣтпѣлѣ пѣрѣреа, нѣ есте мѣнѣне, дакѣ
оамені саѣ остеніт а афла зп антідот, а-
декѣ зп леак, каре се стрѣче веніѣл дн-
трат дн трѣп. Аша антідотѣрѣ саѣ афлат
фоарте тѣлте, днѣсѣ ефектѣл лор нічѣ нѣ
есте днѣѣ дестѣл де апроват, нічѣ дестѣл
де сігѣр. Дакѣ не зпні дѣ мѣшкѣ кѣнїї, еї
се дндестѣлеазе а нѣне пѣрѣ дѣла ачела
кѣне не рапѣ; асѣпра мѣшкѣтѣрѣї де скор-
пїонї зпгѣ рапа кѣ злеїѣ, дн каре скорпїо-
нѣл есте здровіт. Днѣсѣні вестітѣл Плі-
ніѣс*) аѣ днѣт вѣрѣїана веніѣнатѣ аконітѣтм
де антідот асѣпра тѣтѣрор веніѣрїлор, дн-
сѣ фереаскѣ Dsmnezeѣ а о днтревїнда.
Ної сѣлѣтїтм, ка нїменеа сѣ нѣ се ласе дн
пѣдеждеа антідотѣлѣї, каре нѣ есте, чї сѣ
каѣте кѣ мїжлоаче маї сігѣре а се кѣрѣдї
де веніѣрї.

(Ва зрѣма.)

МѢІЕРІМЕ INDIANІЛОР ЛА МАЛѢ- РІМЕ OPINOXѢЛѢ.

Nainte de venirea Europeanilor popoa-
rele lăcăzătoare ne malarіe ачестѣї ве-

*) Ea aconiti natura est, ut hominem occidat, ni-
si invenerit, quod in homine perimat. Cum
hoc solo colluctatur, veluti pari intus invento.
Haec sola pugna est, cum venenum in visceri-
bus reperit, mirumque est, exitialia per se
ambo cum sint duo venena in homine commori,
ut homo supersit.

стїтр ѣѣ, акѣрора вѣчїнѣ есте арѣлѣторѣл
екватор, нѣ кѣподеа нічѣ вѣштїнт, нічѣ
врео формѣ де стѣпѣнїре, словозі, сѣлѣт
жѣгѣл сѣрѣчїеї. Трѣїа маї тѣлт дн вѣ-
нат пѣскѣїт, шї дн рѣдѣчїні сѣлѣватїче.
Агрїкѣлтѣра дѣрѣмеа днѣѣ дн леагѣн, кѣчї
нѣ аѣеа алтѣ зпѣалтѣ спре а ара пѣтѣнї-
тѣл, декѣт ратѣрї де копачї, не каре ле
тѣїа кѣ петрї аскѣїте, шї кѣ каре рѣтѣа
пѣтѣнтѣл.

Мѣїерїме, не кѣтм сѣлѣт дн тот локѣл
znde domneїce варбарїстѣл, ера шї аколо
склаве. Чел сѣлѣватїк нѣ шї алтѣ лїнѣсѣ,
декѣт а днѣ нї шї а днпѣлѣдї естїмеа са.
Сѣлѣватїкѣл есте копвїнѣ, кѣткѣ нѣтѣї вої-
нїчїа, шї пѣтереа пот аѣеа преѣ, шї пѣ-
трѣ ачѣеа тїрѣнеїце ел слава са тѣїере,
каре сѣлѣтїреа, че се паре кѣ о аре дѣла
вѣрѣват, о пѣтѣнеїце кѣ зрїсіре, шї кѣ сѣ-
дороаса тѣнѣѣ. Пѣтнїї, карїї сѣлѣт dedađї
а пѣрта нѣтѣї аркѣл шї сѣлїца, саѣ кѣр-
та, крѣд кѣ с'ар пѣчїнѣстї а пѣрта сѣкѣреа,
шї сапа, аша кѣцѣтѣ сѣлѣватїкѣл дѣла Кап-
хорн пѣнѣ ла Newseland, днѣсѣ нїкѣїреа е-
сте ел маї mare тїран тѣїерїї сале, декѣт
не малѣрїме рѣлѣлѣ Opinoxo. Пѣнѣтрѣ ачѣеа
шї сѣлѣт ачѣлеа днфлорїтоаре днѣлѣтѣрї маї
кѣ тотѣл дешѣртате де оаменї. Шї ако-
ло, znde патѣра дн тот локѣл аѣ фост маї-
кѣ, нѣ вреа нічѣ о тѣїере сѣ фїе тѣлѣт.
Даѣт паѣце дѣнѣса о фетїцѣ, о отоарѣ де
лок дѣпѣт паѣцере, шї нѣтѣї араре орї дн-
вїнѣце фрѣцезїмеа мѣтѣаскѣ пѣсте ачѣст
грозав обїчїеї*); днѣсѣні хрїстїанїстѣл нѣл
пѣтѣ стѣрнї.

*) Кѣпоск зп оранш, znde кѣнд сѣ паѣце
о фетїцѣ, пѣрїодїї сѣ днтрїстеазѣ, шї
плѣнѣг, ка шї кѣнд нѣ ар фї ачѣаста дн
сѣлїцѣле лор, шї нѣ ле пасѣ кѣнд ле

Тесвітъ Гзтіла повесте ще, кзткъ кжнд зна дн челе поѣ днтоарсе але саме дшї оторжсь фегіца, ел дї згррвї ачеаста фъръ де леце кз челе маї віоне колоаре, ка доаръ ва децента дн пептъл еї кзпдъ шї стръжпуре. Тнѣра Indianъ дл аекълта кз одіхпъ вітжндѣсь кз ачеа кзтъръ дн фацъ ла джнсъл, каре пзмаї зн кзцет кзрат ал певіновѣдїрей дл поате днпрзѣмта. Дзпъче днчетъ Тесвітъ де а ворвї, лѣѣ джнса кзвжнтъл:

„De ar fi dat Dзmnezeѣ,“ zicea я, „de ar fi dat Dзmnezeѣ чїнстїте пърїнте! ка мзта mea, кжнд м'аѣ адзс не лзме, съ фїе авзт їзвїре шї копзтїмїре дестълъ ам крзда атжтеа мзпчї несферїте, каре еѣ пзпъ акзта ле ам рѣвдат, шї ле воїз рѣвда пзвз ла сфжршїтъл тїкълосеї меле вїедї. Дакъ ea атзчеза кз фькълтоареа де вїне мжпъ ар фї здровїт канъл меѣ, еѣ аш фї мзрїт фъръ съ сїмцеск.“

Чїнстїте пърїнте! Тз пз кзпощї кїврїле, ла каре есте мзїереа знї Indian сѣпзсѣ. Кз рошеаца зїорїлор пързсїм пої калїкъл шї кз лакрзтї вдатъл постръ ащерпзт дн сзрака поастръ колїбъ, зн колїл дн спате, їаръ алтъл ла пепт. Бзрвадїї пострї аѣ аркъл шї сзлїца, шї флендереск дн сзс шї дн жос, отор о пасере, саѣ зогїдъ зн пеще, пзпъ кжнд пої дн сздоареа фегеї поастре лзкрзт пзтжнтъл, шї зската цзржпъ кз лакрзтї адъпзт. Съ фаче сара шї пої не днтоарчет кз

вѣд моарте! Оаре че съ фїе прїчина ачестеї днтрїстърї пептръ пацдереа фетелор? — Егоїстъл? — Ачест ораш пз есте дн India!

мълаїз, шї рѣдзчїнї нептръ чїла бзрвадїлор джкзркате ла тїкълоселе поастре лзкаше; шї джпшї съ днторк фъръ пїчї о сарчїпъ. Шї пзпъ пої адзчет гзтежї шї апъ, ка съ ле фачет де чїпъ, еї зак тръпїдї не рогожїнї, ворьеск кз прїетенї сѣї, шї траг тзбак. Дзпъ ачеза мжжжкъ шї dorm, їаръ пої прїверїем партеа чеа маї mare а попдїї, ка съ мзчїпзт мълаїзл, шї съ ле фачет везтъръ. Апої кз че не влзческ еї мзпка, шї прїверегеа поастръ? Беаѣ, се днватъ, не тжрїе де пзр, шї не калкъ кз пїчоареле!

De ar fi dat Dзmnezeѣ! чїнстїте пърїнте! ка мзта mea съ мъ фї сзгрзмат сѣвт пацдере! Патїмїле шї кївзрїле, каре цїле дескрїї сжпт грѣѣ де сѣферїт, шї джкъ пз цї ам спзс чеа маї mare патїмъ. Есте дестъл де трїст пептръ о Indianкъ а сзжжї не бзрватъл сѣѣ ка шї о склавъ, а сѣ сїкълда ла лзкръ дн сздорї, шї а днсзта днсздар дн колїва са дзпъ одїхпъ — днсъ де о mie де орї есте маї дзрерос а се vede дзпъ зн шїр де 20 де анї де алта маї тнѣръ лепздатъ. Ачезаста не стъпжнеце ка не роавеле саме, — ох! не вате копїї пострї! шї дакъ пої пзмаї чева зїчет, їа апжкъ чел маї дндемжпъ лемп шї — — — о чїнстїте пърїнте! съ фї dat Dзmnezeѣ ка мзта mea съ мї фї спарт канъл маї паїнте де че ам днчензт а сїмдї, шї кзцета!

Аїчеа прерзпсѣ зн сзспїн адзжк гласл еї, се аплекъ песте амзржта са копїлїцъ, о сзрзтъ кз фзрзцедїме, шї сгрїгъ:

Дакъ ачезастъ копїлъ, не кзт тз мъ днвекї зн сѣфлет пемзрїторїз аре, атзчеза їа адевзрат, адевзрат дн лзмеа ачеа маї

взпъ ва вине кѣвѣнта де вине фѣкѣтоареа
мѣлъ а мѣмеі сале*) Иесѣтѣл амѣді. —

Др. Васіч.

ВІСЪЛ ЛЪІ ПЛАТОН.

Платон вѣса мѣлт, прекъм ші алціі
дѣпъ ел асеменеа аѣ вѣсат. — Ел вѣсасе:
къ патѣра оменеаскъ фѣсесе алтѣдатъ дп-
доітъ, ші къ спре педепаса грешалелор
еі, еа фѣ дппърцітъ дп парте бървѣтеа-
скъ ші фетееаскъ.

Ел доведісе: къ нѣ пот фі, декът пѣ-
маі чінчі лѣмі десѣвѣршѣте, пе темейѣ,
къ дп математікъ, сѣнт пѣмаі чінчі фігѣрі
регѣлате. — Репѣблика са, дпкъ фѣ зна
дпн челе маі марі вѣсе але сале. — Ел
вѣсасе іаръші: къ сомнѣл се паѣде дпн пе-
дортіре ші педортіреа дпн сомн, ші къ
омѣл дпші перде ведереа негрешіт, дака
се ва віта ла зн екліпс дп алт кіп, ші нѣ
дптрън лігеан къ апъ. Вѣселе п' атѣчї,
авса о маре тречере. —

Іатъ знѣл дпн вѣселе сале, каре нѣ е-
сте дпн челе маі пѣдпн іntересанте. І се
пърѣ къ мареле деміѣргос вечнікъл цео-
метрѣ, дѣпъче аѣ змплатъ въздѣхл чел

*) Іndіанеле челе сълватіче оторѣ фетеле
сале, ка съ ле скане де ровіа бървацілор,
врѣнд а арѣта към ле іѣвек. — Дарѣ
ла поі дакъ мѣтеле іѣвек фетеле сале,
пептрѣ че дореск мѣлате съ ле вадъ тоар-
те? Аѣ доарѣ ле есте фрікъ къ нѣле вор
пѣтеа мѣрїта не авѣнд зеастрѣ? — Кѣ-
реденіа, вреднічіа ші нѣртареа вѣпъ сѣнт
зеастрѣ, каре тоатъ мѣма вѣпъ поате да
фїічелор сале. Ші каре аре ачестеа, аѣ
нѣ есте дпнѣстратѣ?

пептрѣцініт де глобѣрі пепѣмѣрате, воі съ
черче шїпнда дѣхѣрілор, каре фѣсесерѣ фа-
цѣ ла лѣкрѣріле сале. Ел дете ла фіекаре
дпн еі, кѣтъ о мѣкъ вѣкатѣ де матеріе
спре а о дптокмі, прекъм odініоарѣ Фі-
діас ші Zеѣксіс*) да зченічілор съі съ фа-
къ статѣе ші ікоане, дака есте ертат де
а потрїві лѣкрѣріле челе мїчі къ челе марі.

Лѣі Demogorron, дп вені дп парте,
вѣката де пороіѣ, каре се пѣмеѣще пѣмѣп-
тѣл; ші дптокмїндѣл дп фелѣл, каре се
веде астѣзі, се цїнеа къ ар фі фѣкѣт зн
лѣкрѣ де фрѣнте, ші гѣндеа къ а сѣгрѣ-
мат завїстіа, пептрѣ каре ші аѣпента лѣ-
де, кіар дела конфраціі съі: дар дпсъ съ
мїрѣ преа мѣлт, възѣндѣсе дп потрївѣ
прїіміт къ хѣдїсірі.

Днѣл дпн еі, каре ера фоарте мѣкаліт,
дп зїсе: „Кѣ адеѣвѣрат к' аї лѣкрат вїне;
кѣчі ц'аї дппърціт лѣтеа дп дѣбъ, пѣнд
о маре дптїндере де апъ дптре челе дѣбъ
емісфере, ка съ нѣ аїѣвѣ дптѣлпїре знѣл
къ алтѣл. Съвт полї тѣі, тревѣе съ де-
цере чїнева де фріг; съвт ліпіа та чеа екі-
покціалъ, тревѣе съ тоарѣ де кѣлѣвѣрѣ.
Пѣстїетѣціле челе марі де пісіп, леаї дп-
токміт дпделенѣеѣе, ка трекѣторїі, съ
поатѣ мѣрі де фоаме ші де сете. — Сѣнт
фоарте мѣлѣзміт де вервечїі тѣі, де вачї
ші де гѣніі; дар де шерпїі тѣі ші де пѣе-
женї, дрепт сѣці спѣїѣ, къ нѣ сѣнт мѣл-
цѣміт. Чеана ші кастраведїі, сѣнт лѣ-
крѣрі преа вѣне; дар нѣ почїѣ съ прїчен,
каре ц'аѣ фост кѣцетѣл д'аї аконерїт пѣ-
мѣпѣл къ атѣтеа ерѣвѣрі отрѣвїте? де-
кѣт поате пѣмаі, ка съ отрѣвѣціі пе лѣ-

*) Фідіас ші Zеѣксіс аѣ фост піѣе зѣ-
гравї вестїді аї Гречїеі вебі.

кѣторіи лѣи. Кѣтре ачестеа тѣ съ паре к' аї фѣкѣт вр'о треїзечї де фелзрї де тѣи-мѣде, тѣлдіме де фелзрї де кѣїні, шї пѣмаї патрѣ чїпчї фелзрї де оаменї: есте а-девѣрат кѣ ачестѣї дїп зрмѣ вїедзїтор, аї дат ачееа че съ пѣтеде резон;*) дар вор-вїнд кѣ кѣдет кѣрат, резонѣл ачеста е фоар-те де рѣс шї се апропїе преа тѣлт де пѣвѣнїе. Мї се паре дѣкѣ, кѣ преа пѣдїп вацї дѣ сеамѣ ачест добіток кѣ дѣб пїчоа-ре, фїндкѣ іаї дат атѣдеа врѣжмашї шї а-пѣраре пѣдїпѣ. Атѣтеа воале ш' аша де пѣдїне леакзрї. Атѣтеа патїмї шї преа пѣдїпѣ мїнте. Негрешїт, съ веде кѣ тѣ пѣ воедїї съ рѣтѣе тѣлте добітоаче пе пѣ-тѣлт; кѣчї фѣр' а сокотї прїмеждїїле дѣ каре ле арѣпчї, леаї дѣкѣжват аша де вїне, дѣкѣт пѣмаї дѣтр'о зї вѣрсатѣл саѣ вѣва-тѣл, поате съ отоаре пе тоцї апї регѣлат а зечеа парте дїп фелѣл ачеста, шї сорѣса ефренцїа съ отрѣвеажѣ їзворѣл вїедеї ла а пѣа парте, каре маї рѣтѣле: шї апої ка кѣт ачестеа п'ар фї фост дестѣл, аї дѣток-мїт лѣкрѣрїле астѣел, ка жѣтѣтате дїп че-де че трѣїеск съшї петреакѣ вїада а се желї, шї чеамалѣт парте а се оторѣл. Че е дрепт, о съдїї фїе тѣлт датоаре аче-сте фїїнде, кѣчї тѣ аї фѣкѣт зп лѣкрѣ преа фрѣтос.“

Демогоргон рошї; шї сїмдї фоарте вїне, кѣ дѣ треава са есте рѣѣ морал шї рѣѣ фїреск; дар зїчеа, кѣ е маї тѣлт вїне декѣт рѣѣ. „Есте лесне d'а жѣдека зїсе ел; дар сокотещї кѣ е лѣкрѣ фїе кѣт, d'а фаче чїнева о фїїндѣ тотd'азна кѣ мїнте словодѣ шї каре съ пѣ 'птрѣвїнѣзе рѣѣ словозенїа

еї? сокотещї тѣ кѣ, кѣнд съдеде чїнева пѣб саѣ зече мїї де планте, поате съ факѣ съ пѣ іасѣ пїчї зна реа? подї съдїї дѣкїпѣ-ещї, кѣ кѣ оаре каре апѣ, пѣсїп, гѣпоїѣ шї фок, поате чїнева съ пѣ аївѣ пїчї таре пїчї пѣстїе? Тѣ аї дѣтокмїт планета лѣї Мардїї: Съ ведем, че фел аї фѣкѣт кѣ челе дѣб-ване марї але тале, шї че їсправѣ вѣпѣ фак попдїле лѣї фѣрѣ лѣпѣ; съ ведем дака ла оаменїї тѣї пѣ есте пїчї пѣвѣнїе, пїчї воалѣ.“

Дѣтр'адевѣр, дѣхѣрїле челелалте, чер-четарѣ пе Мардїї, шї дѣчепѣрѣ съ тѣстре кѣ аспрїме пе тѣкалїт. — Серїозѣл дѣх, каре дѣкегасе пе сатѣрп, пѣ фѣ окротїт. Товарошїї сїї, каре фѣкѣсерѣ пе Жїе, пе Меркѣр, пе Венѣс, лѣварѣ фїешїкаре дѣпѣ-тѣчїпї.

Скрїсерѣ кѣрдїї тарї шї маї мїчї; зї-серѣ ворѣе фрѣмоасе; фѣкѣрѣ кѣптече; дѣшї рѣсерѣ зпїї де алдїї; пѣрдїїле се дѣ-тѣрѣтарѣ; дар вечпїкѣл Demırgos, ле по-рѣпчї тѣчере. „Вої адїї фѣкѣт зїсе ел, вїне шї рѣѣ, пентрѣ-кѣ аведїї дѣцеленеде тѣлтѣ шї сѣптедїї педесѣвѣршїїдїї, пентрѣ каре фїїдїї сїгѣрї, кѣ лѣкрѣрїле воастре пѣ вор дї-неа, декѣт пѣмаї кѣтева сѣте de mїlioane de anї; дѣпѣ каре фїїнд маї дѣтѣвѣдацїї, вецїї фаче маї вїне шї атѣпчї ва фїї дѣ пѣтереа воастрѣ де а фаче лѣкрѣрїї десѣвѣршїїте шї пентѣрїтоаре.“

Іатѣ че дѣтѣвѣда Платон пе школарїї сїї! Кѣнд дѣчета ел d'а ворбї, зпѣл дїп еї зїчеа: „Шїї дѣпѣ ачееа теа дешептат, еї?“ (Дѣпѣ фїлософѣл дїп Chatenay.)

Тота Сергїескѣ,
професор дїп Рѣтпїкѣл Вѣлчїї,

*) Raison, кѣвѣпт, мїнте сѣпѣтоасѣ.

Чева пентрѣ лігератѣра сервіанѣ.

Адаодем а зиче днкѣ одатѣ, нѣ есте де маре тревициѣ, ка вечинѣ съ се крѣоаскѣ зніи де алци кѣт се поате маї вине. Де лігератѣра Сѣрвилор днкѣ се каде а ци кѣте чева.

Дн Сервіа, знде зп мѣлон де лѣкзиторѣ (афарѣ де рѣтѣнѣ) дци аѣ лимба лор націоналѣ де чеа сѣрвеаскѣ, знде администрація пѣбликѣ кѣрѣе дп лимба сѣрвеаскѣ, с'аѣ фѣкѣт де неапѣратѣ тревициѣ, ка лимба лор днкѣ съ се кѣрѣе де мѣтеле дрождѣ, каре с'аѣ лимѣ де еа прин релеле времѣ, шѣ съ се кѣлѣве пентрѣ тоате ратѣрѣле лігератѣреї. Кѣ асеменеа скоп се фортѣ дп Белград о соціетате ерѣдѣтѣ сѣнт патронѣреа гѣверпѣлѣвѣ. Ачеа соціетате сѣнт президѣнда министрѣлѣ де інстрѣкція пѣбликѣ, ѡре зп вице-президѣнт, зп секретарѣ шѣ мѣдѣларѣ орѣнарѣ шѣ корреспондѣнцѣ, карѣ лѣккреазѣ дѣпѣ нече статѣте дѣтѣрѣте де стѣпѣнѣре; маї де кѣрѣнд се тѣнѣрѣ ачѣ ачеа прокламаціе дѣсѣледѣтоаре а министрѣлѣ шѣ президѣнтѣлѣ Стефан Рѣдѣчевѣ, дп зрѣта кѣреї нація трѣмѣсе соціетѣдеї 20,000 фѣорѣнѣ. Соціетатеа сервіанѣ нѣ пѣтече алци мѣдѣларѣ, декѣт пѣтаї вѣрѣбадѣ де ачеїа, карѣ аѣ лѣзрат сѣѣ дп кѣтпѣл лігератѣреї зпверсалѣ славоанѣ, сѣѣ дп врео лимѣ стѣрѣнѣ аѣ скрѣс пентрѣ Сервіа; де ачеңѣа сѣнт дпн Бѣлгарѣа шѣ Кроація Коллар, Гаї, Чапловѣч, іар дпн немѣдѣ Грѣм шѣ Ранкендорф, апої дпн Франгозѣ Ламартѣнѣ.

Газета політѣкѣ дпн Белград аре алѣтѣратѣ шѣ о фѣїе велетрѣстѣкѣ. Поезіа есте

ратѣл де фѣрѣнте а лігератѣреї сервіанѣ, мѣкарѣкѣ поезіа дѣфлорѣеде маї мѣлт дп пентѣл націеї шѣ матерѣа о дѣтѣрѣмѣтѣ маї вѣртос дпн історѣа патрѣеї шѣ дпн рѣсвоаїеле пентрѣ лібертате, шѣ прекѣт дпн коаче дп вечинѣ, ла о націе, пе кареа рѣ о пѣтѣм, аша шѣ ла Сѣрвѣ ізѣреа де патрѣе, дѣгрѣжареа де вѣиторѣл еї шѣ пѣдеждеа пентрѣ зп че маї вѣп рѣсѣлѣ дп поете. Бїне зиче Ламартѣнѣ де поезіа сервіанѣ, кѣтѣкѣ трекуѣл Сѣрвилор дп ачеа вѣазѣ шѣ еї дѣшѣ кѣпѣтѣ історѣа патрѣеї дп кѣптѣче попѣларе. Одатѣ поетѣл попѣлар дѣпѣ о вѣтѣліе кѣңѣгѣтѣ сѣѣ перѣзѣтѣ кѣпта нече кѣптѣче, пе каре фѣїл арѣелор ле рекѣпта шѣ дѣторѣкѣндѣсе дѣтре мѣңѣцѣ сѣї, дѣвѣңѣ пе фѣї шѣ неподѣ, ле сѣдѣ дп пентѣл націеї, кареа акѣт ле рѣсѣпѣ прин мѣңѣцѣ шѣ прин вѣї, де вѣкѣрѣе сѣѣ де жалѣ. Асеменеа кѣптѣче попѣларе адѣнарѣ Нѣк шѣ Міхаїловѣч, дпн каре апої с'аѣ традѣс мѣлте дп неңѣеңѣе, франгозеңѣе шѣ еңглезеңѣе, лѣкѣрѣ, каре фѣкѣ маре чѣнсте Сѣрвилор.

Асеменеа зрѣтѣрѣ аї знеї націеї атѣт де тѣчѣ, кѣт нѣ пот аңѣа шѣ пе алци вечинѣ аї лор ла о рѣвалѣтате? Рѣспѣнсѣл с'ар пѣтеа афла дп ачеа дѣтѣрѣдѣраре, кѣ дѣпѣче Сѣрвѣї п'аѣ арістократѣе, чѣ пѣтаї патриѣдѣ, апої лігератѣрѣї лор аѣ сѣнѣзѣрѣл інтерес де а дѣгрѣжѣ пентрѣ нація дѣтѣреагѣ, фѣрѣ ка сѣѣ фѣїе сѣлѣцѣ а кѣзѣта атѣтеа фаворѣрѣї, а респекта атѣтеа слѣвѣчѣнѣ, пе каре пе аїреа вѣедѣї нѣ кѣтеазѣ але да де гол, ка нѣ кѣтѣва сѣ лѣ се спарѣгѣ капѣл. —